

Conor McPherson

ÖÖRÄNDURID

Conor McPherson

ÖÖRÄNDURID

(The Night Alive)

DRAAMA KAHES VAATUSES

Lavastaja ja muusikaline kujundaja **Üllar Saaremäe**

Tõlkija **Erkki Sivonen**

Kunstnik **Ketlin Saaremäe**

Valguskujundaja **Kerdo Vainer**

TOMMY **Margus Grosnõi**

DOC **Madis Mäeorg**

AIMEE **Laura Niils**

MAURICE **Tarvo Sõmer**

KENNETH **Rainer Elhi**

Etenduse juhid **Katrin Kalamets** ja **Eili Neuhaus**

Esietendus 24. jaanuaril 2025 Rakvere Teatri suures majas

AUTORIST

Conor McPherson (sünd 1971 Dublinis) on oma põlvkonna juhtivaid iiri näitekirjanikke, tema looming on pärvinud rohkesti kiidusõnu ja auhindu ning seda on saatnud rahvusvaheline edu Londoni ja New Yorgi lavadel.

Hariduse sai McPherson Dublini ülikoolis, mille üliõpilasteatris algaski tema teekond autori ja lavastajana. 1992, ülikooli lõpetanult, asutas ta koos mitme sealse kaaslasega teatritrupi Fly By Night, mis tegutses järgmised kaheksa aastat, esitades nii tema kui ka teiste noorte iiri autorite teoseid, ning sel oli silmapaistev roll liri teatrielu hoogsas uuenemises läinud sajandi viimasel kümnendil.

McPhersoni esimesed neli näidendit (pärast üliõpilasteatrile kirjutatud tekste) olid vormilt monoloogid: ühemehelood „Rumm ja viin“ (*Rum and Vodka*; 1992), „Aus varas“ (*The Good Thief*; 1994) ja „Püha Nikolaus“ (*St Nicholas*; 1997) ning kolme noore mehe seotud jutustustest koosnev „See pärnapuueltla“ (*This Lime Tree Bower*; 1995). Hiljem on McPherson ise liigitanud monoloogilisuse ajastu märgiks, tuletades meelde, et pea iga menukam iiri näidend tol perioodil sisaldas otsese jutuvestmise elementi, ning tuues põhjuseks liri ühiskonda toona tabanud muutused: „keldi tiigri“ hüüdnime saanud majandusbuumi, uut laadi materialismiga kaasnenu ägeda stressi ja kiireneva elutempo, globaliseerumise ja sisseharjunud (katoliiklike) autoriteetide taandumise, mis ei võimaldanud enam „objektiivset“ dramaturgiat, vaid mida näis kõige paremini väljendavat just isikliku kogemuse puhtsubjektiivne hääl. Avameelsus kasvas, huumor läks valusamaks: „Meie hing oli alles, kuid me ei usaldanud seda enam kellegi hoolde peale iseenda.“

Ürgse jutuvestmise elemendi kõrval leiti 21. sajandi künnisel üles tihedam side iiri kirjandusloome teisegi pärisosaga – üleloomuliku ja argireaalsuse lõikumisega –, mis on ajapikku moodustanud McPhersoni näidendite ühe põhitelje. Esimest korda oli ta flirtinud müstitsismiga juba „Pühas Nikolauses“, moraalliloo inimvihkajast teatrikriitiku langemisest vampiiride küüsi. Samal aastal, 1997, esietendunud näidendis „Teisel pool“ (*The Weir*), millest kujunes autorile visiitkaart, põimusid jutuvestmine, üleloomulik tasand ning jõuline paigatunnetus meisterlikuks tervikuks. Selles viie tegelase kohtumisloos püüavad neli meest liri maapiirkonna pubis Dublinist pärit naiskõlalisel muljet avaldada, kõneldes kummitustest, tontidest ja haldjatest, kuni naine vastab omapoolse mälestusega, mille kaheldamatu tõesus ja traagilisus trumpab üle eelnenud lori. Kriitikud nägid jutuvestmise traditsiooni näidendi teemana – üksilduse, tühjusetunde ja hirmu ületamise metafoorina, ebakindlale tegelikkusele kuju andmise katsena, kogukonna ja minevikuga suhestumise viisina nii kohalikus kui ka üldinimlikus kontekstis. „Teisel pool“ võitis Olivier' auhinna ning valiti paar aastat hiljem Londoni Kuningliku Teatri küsitluses 20. sajandi 100 parima ingliskeelse näidendi hulka.

„Teisel pool“ oli esimene McPhersoni teos, mis sisaldas dialooge, ent ikka pigem üksikkõne täienduseks, ning 2000. a „Dublini jõululauluski“ (*Dublin Carol*) oli suhtlus ümbritsevatega eeskätt hüppelaud peategelase, oma elu alkoholiga rikkunud

keskealise surnumatja pihtimustele. 2001. a näidend „Sadama võim“ (*Port Authority*) kujutas monoloogide kaudu kolme eri põlvkonnast mehe tragikoomilisi kahetsusi ja kaotusi. 2004. a „Kiirgav linn“ (*Shining City*) aga ehitas tuttavale vormile uue raamistiku psühhoterapia seansside näol, mille käigus ilmutatakse publikule oma elukaaslase ja lapse hüljanud terapeudi ning tema leskmehest patsiendi süütunnet ja segadust. Samuti oli „Kiirgav linn“ jällegi kummituslugu – leskmeest ei jäta rahule abikaasa vaim –, arendades autori varasemaid kujundeid kinnisideest surnute vastu kui kontaktivõimetu elu tagajärjest ja naistest kui meeste jaoks korraga idealiseeritud ning kardetud „teispoosusest“.

Selles vahemikus muutus McPherson aktiivseks ka filmimaailmas. Juba 1997. a oli ta kirjutanud stsenaariumi krimikomöödiale „Ma kukkusin kinni“ (*I Went Down*); 2000. a järgnes režissööridebüüt „Saltwater“, mis põhines tema näidendil „See pärnapuulehtla“. 2003 kirjutas ja lavastas ta krimikomöödia „Näitlejad“ (*The Actors*) kahe töötü näitleja plaanist gangsteritelt raha välja petta – ühes peaosas vanameister sir Michael Caine – ning 2009 „Varjutuse“ (*Eclipse*), järjekordse üleloomuliku loo kummitustest kui igatsuse võrdkujust.

Ent näitekirjanikuna leidis 2006. a aset suunamuutus – naturalistlikku keelekasutatust taas kord maagilisega segav, musta komöödia sugemetega menuk „Meresõitja“ (*The Seafarer*) sisaldas küll üht monoloogi, kuid oli muidu nõtkete repliikidega ansamblitükk viiele mehele, aluseks vana iiri legend kaardimängukambast, kelle sekka istub hingi õnneks võtma Saatan ise. Veelgi mahukamaks ansamblitükiks (ja esimeseks McPhersoni näidendiks, kus naisi laval meestest enam) osutus 2011. a esietendunud „Loor“ (*The Veil*), Strindbergi ja Ibseni mõjutustega ajastudraama 19. sajandi algupoole liri mõisahäärberist, mille asukaid kimbutavad majas viirastuslikud hääled, sellal kui ümbruskonnas valitseb näljahäda ja kõige kohal lehvib koloniseerituse vägagi tõeline ajalootont. liri kultuuri sissevõetust üleloomulikest motiividest (maailmakirjanduses üks tugevamaid ladina-ameerika ja jaapani traditsioonide kõrval) seletab McPherson Euroopa äärealaks ja saareriigiks olemisega: „Rahvarohkemates maades on küsimuse püstitus horisontaalne: kuidas isekeskis ühiskonnana hakkama saada? liri müütose juurde aga kuulub paratamatult tundmatute kauguste mõõde. Meie kaldume vertikaalsusse: kust ma üldse tulen ja mida see kõik tähendama peaks?“

„Öörändurid“ (*The Night Alive*; 2013) oli uus triumf – sedapuhku õnnitlesid kriitikud autorit, et ta oli suutnud vältida ehk natuke liiga ootuspäraseks kujunenud otseselt üleloomulikku tahku, säilitades ometi hingestatund-vaimse allteksti. Esmapilgul täiesti realistlik lugu igapäevast olelusvõitlust pidavatest vintsutatud poolheidikutest, laetud sügava kaastunde ja kummastava lunastuslootusega, avardas McPhersoni eriomast käekirja, kuid jäi ühtlasi eksimatult temalikuks, lastes maisel paista ebamaisena ning tabades näiliselt lihtsa taga varjatud keerukust, unustamata ei moraalselt kompassi ega „vertikaalseid“ küsimusi.

Lisaks omaenda tekstide sagedasele lavastamisele on McPherson lavale toonud teistegi loomingut, nii kaasmaalasi kui maailmaklassikuid; samuti on ta kirjutanud ja

lavastanud töötluse (2009) Daphne du Maurier' kuulsast novellist „Linnud“ (*The Birds*), millest oli inspireeritud ka sir Alfred Hitchcocki legendaarne film.

Viimased kümmekond aastat ongi McPherson peamiselt lavastajatööle keskendunud, ent 2017. a valmis tal siiski autorina üks üsna ebatavaline projekt – „Tüdruk põhjast“ (*Girl from the North Country*). See nn *jukebox*-muusikal (muusikal, kus ei kõla originaalmuusika, vaid varem eksisteerinud populaarsed laulud) kasutab kokku 28 Bob Dylani laulu ning 1930ndate USA Suurde majanduskriisi viidud sündmustikku on nimetatud McPhersoni kumarduseks tema imetletud 20. sajandi olulistele ameerika romaani- ja näitekirjanikele, nagu John Steinbeck, Thornton Wilder ja Arthur Miller. Kriitikute hinnangul „tüüpilise“ muusikaliga võrreldes märksa poeetilisem ja psühholoogilisem suurvorm pälvis kurikuulsalt nõudliku Dylani avaliku tunnustuse.

Pärast võrdlemisi kaua kestnud pausi – selle põhjuseid puudutab põgusalt ka käesolevasse kavasse tõlgitud intervjuu – esietendub 2025. a kevadel Londonis McPhersoni värskeim näidend „Helenev õhk“ (*The Brightening Air*), perekonnadraama, mille tegevus toimub 1980ndate lirimaa.

CONOR MCPHERSONI NÄIDENDITE LAVASTUSED EESTIS:

„See pärnapuulehtla“

Ugala, lavastaja Andres Noormets (1999)

„Teisel pool“

Emajõe Suveteater, lavastaja Andres Noormets (2001)

Rakvere Teater, lavastaja Üllar Saaremäe (2008)

„Kiirgav linn“

Eesti Draamateater, lavastaja Taago Tubin (2006)

„Sadama võim“

Tartu Uus Teater, lavastaja Ott Aardam (2008)

„Rumm ja viin“

Teater Vanemuine, lavastaja Tanel Jonas (2010)

„Meresõitja“

Rakvere Teater, lavastus valmis rühmatööna, koordinaator Üllar Saaremäe (2012)

„Öörändurid“

Teater Vanemuine, lavastaja Tiit Palu (2016)

Rakvere Teater, lavastaja Üllar Saaremäe (2025)

INTERVJUUST AUTORIGA

Järgnevad väljavõtted pärinevad intervjuust, mille Conor McPherson andis väljaande American Theatre 2013. a detsembrinumbri jaoks „Öörandurite“ USA-esietenduse puhul. Teda küsitles tema samavõrd hinnatud kolleeg, iiri juurtega ameerika näitekirjanik John Patrick Shanley.

Esimene sinu näidend, millega ma kokku puutusin, oli „Teisel pool“, ja ma kirjeldaksin seda otsekui pinnakompamisena. See meenutas kasvavat pilvekeerist, mis pidi sinu järgmistes töodes saavutama aina suurema selguse, jõu ja suuna. Põhiteema, mida sinu näidendites ikka märkan, on võitlus hea ja kurja vahel.

Esiteks tead sa omast käest, et meiesugused istuvad haruharva lihtsalt maha ja mõtlevad endamisi: „Ma tahaksin kirjutada võitlusest hea ja kurja vahel.“ Parim looming sünnib ilma kutsumata, tavaliselt siis, kui püüad teha midagi hoopis muud. Idee lihtsalt kargab pähe ja sa peaaegu näed seda oma silme ees. Sa proovid edasi anda vaimusilmas nähtut ja asja mitte ära rikkuda. Ja kui see sul poolest saadik õnnestub, on juba päris hästi. Nii et suurimad õnnestumised on minu meelest alateadlikud.

„Teisel pool“ kirjutasin ma umbes kahe nädalaga. See oli vist Sebastian Barry [vanema põlvkonna iiri romaani- ja näitekirjanik], kes ütles: „Kõige paremad näidendid kirjutatakse kahe nädalaga.“ Kui kirjutada näidendit kaks aastat, siis on pahasti.

Selles on suur tõde. Küsimuse peale: „Kui kaua teil näidendi kirjutamine võttis?“, vastan mina: „Viis nädalat või kogu mu elu, sõltub vaatenurgast.“

Just nii, täpselt!

Kulutasid sa palju aega „Öörandurite“ ülesehitusele mõeldes?

Tegin parajasti pargis oma väiksele tütrele kiigel hoogu ja mu silme ette kerkis toapugerik, kuhu mees juhatab noore neiu. Minu kujutluspilt oli, et neiu kolib ajutiselt sisse ja mehe elu on ummikus. Pealegi, seda, kuidas kaks võõrast teineteist tundma õpivad, on ju tore jälgida, sest selle kirjutamine käib kergelt! Kui sul on näidendis abielupaar, siis mida kuradit nemad rääkima panna? Seega oli mul üks kujutluspilt, mis moodustas ühe näidendi.

Loo jätkust aga pidi saada terve teine näidend – tegevus oleks toimunud taevas või õigemini puhastustules. Samade inimestega, kes olid esimeses näidendis. Ainult et nad poleks olnud samad tegelased. Ja mingis punktis oleks saabunud Jumal ja selgitanud kõik. Selle väga kummalise ja koleda uitmõtte juurde (mis tundus mulle geniaalne umbes viieks minutiks) kuulus võimalus mängida havataguse elu mõistega. Lõpuks läks mul korda sulatada teine näidend esimesse ja vormistada see pigem nõnda.

Samamoodi sündis mul „Meresõitjaga“. Ma kirjutasin terve teise näidendi, mis

leidis aset enne „Meresõitjat“, ja „Meresõitja“ oli just nagu järg. Kuni taipasin, et eellugu ei kõlba kuhugi, ja viskasin selle minema ja alles jäi üksainuke näidend. Ka „Teisel pool“ oli minu peas esimene vaatus. Minu peas pöördusid nad kõik tagasi!

Põnev kuulda. Sa teed suure maali, kustutad siis pool ära ja ütled: „Aitab küll.“ „Öörandurites“ ilmub lavale tegelane, kes on lausa kurjuse füüsiline kehastus. Mina lugesin näidendit omas kodus keset päeva ja mulle tuli hirm peale! Üleloomulikkuse kasutamine on sul veres. Nii nagu „Meresõitjas“ toimub kaardimäng põrguhava äärel. Kust see sul pärineb?

Pole tõesti aimugi. Mäletan, et kui olin väike laps, huvitasid mind alati kummitused ja muu hirmuäratav. Põhjendama hakates osutub see arvatavasti jumalaotsinguks. Ma vaatan pilti, millel me kõik seisame, kuid mis peitub väljaspool raami? Tõtt-õelda ei anna see mulle sugugi asu!

Teatris mõjub säherdune värk vist sellepärast, et ka teater ise on midagi väga religioosset. Istutakse koos pimedas, ja pimedusest helendab meile vastu lava, inimeksistenti imekaunis võrdpilt. Kuid tõeliselt huvitab mind pilti ümbritsev pimedus. Mina üritan alati just pimedust lavale tuua.

Paljud eelistavad kirjutada näidendeid noorematest inimestest, sest nood on tegelastena energilised. Mina eelistan vanemapoolseid ja natuke eluväsinud tegelasi, kes pole ikka veel millelegi pihta saanud. Kui aeg on otsakorral, näivad panused seetõttu kõrgemad. Minu meelest on see vägagi draamatiline.

Eakas tegelaskuju Maurice ütleb: „Kui ainult teaks, kuhu kõik ilus jäi ... Kes näitaks meile teed pimedusest välja, Tommy?“ Kaudselt küsib ta: kas sinu leek on kustunud või põleb veel? Kas seda saab uuesti üles leida?

Absoluutselt – see on ju igatsus. Nad kõik igatsevad midagi. Põhimõtteliselt püüab „Öörandurid“ käsitleda enam emotsioone kui ideid. See esitab küsimusi. Minu arust on see peaaegu nagu jõulunäidend, kus inimesed ihkavad ehtsat trantsendentsi. Ja see näib nende juurde tulevat idealiseeritud naiselikkuse vormis, mis siseneb nende maailma, et raputada segi senine.

Lisaks leidub seal teatav paralleel Dickensiga (kui nüüd targutada). Seal on pesueht kurikael ja kõikemuutva naiselikkuse element. Samas oled sa dickenslikku kangelannat ajakohastanud, talle vunki juurde keeranud, ometi on ta täiesti äratuntav.

Sellega tabasid sa naelapead. Päris alguses kujutlesin vaimusilmas Charles Dickensi stiilis lugu. Sa oled esimene, kes selle välja ütleb. Tänapäeval paistab sedalaadi näidend veidravõitu – on väga vanamoeline ja traditsiooniline. Kas julge või lootusetult aegunud, mine võta kinni. Igatahes minule meenutab see muinasjuttu.

Ma usun, et oskus elada väljamõeldistes on meile inimestena hädavajalik. Samuti on üsna põnev, et igaüks meist ehitab endale elamiseks maailma, kus

minevik on nagu paraadfassaad, olevik on valmimisjärgus sõrestik ja helge tulevik seisab kirjas detailplaneeringus. Ja mingi nurga alt peegeldub seal mingil määral ka tõde, teistpidi aga on see lihtsalt eluline vajadus.

Vahel on mul tunne, et depressioon on oskamatus sellist narratiivi leiutada. Siis kaotabki elu oma tähenduse, inimesed minetavad sihi ja muutuvad jõuetuks. Teatril aga on võime seda oskust esile kutsuda. Teatri mõju on imestamisväärne. Meie oskus omistada kiiresti tähendusi, eriti kui näidend hästi jookseb, on peadpööriv. Filmid, teadagi, suudavad seda. Kuid jääb kümme korda rohkem meelde, kui see juhtub teatris.

Miski pole võrreldav sündmusega, mis toimub käesolevas hetkes otse su ees.

Jah. See kõlab lihtsalt, teha midagi meeldejäädvat. Ometi on see tõeliselt-tõeliselt raske. Teatris õpitakse alatasa. Elementaarsedki pisiasjad võivad olla vaevaga kätte võidetud.

Sa oled terve oma loomingulise elu olnud metafüüsilisel teekonnal ja need näidendid on selle kajastus. Kuhu tunned end olevat „Ööränduritega“ oma teel jõudnud ja mis suunas sooviksid edasi minna?

„Öörändurite“ juures on hea see, et tegu on üleloomuliku looga ilma kummitusteta. Minu nägemust mööda on sinna kätkevad midagi igapäeva elu müstikast, vastandina lugudele, mille keskmes on midagi hirmsat või üheselt metafüüsilist. Ma olen üsna rahul, et seal on peidus mingi tabamatus. Lavastades või näidendite kallal töötades on minu mantra: näidend peab publikut üllatama. Mida on muidugi mõista keeruline teha, sest publik on arukas. Ja ma räägin alati, et kui suuta üllatada 40 protsenti ajast, siis on näidend juba väga õnnestunud. „Öörändurid“ üllatab publikut kogu aeg natuke. Näiline teemapüstitus muutub näidendi käigus. Tonaalsus samuti, kuni lõpuni välja. Ja lõpp asetab terve loo teise valgusse.

Kuhu ma olen omadega jõudnud? Pole halli aimugi. Ja minu meelest on see loomulik. Ega täpselt küll teada ei tahaks. Ma ei tahaks öelda: „Olen jõudnud oma keskmise loomeperioodi esimesse poole.“ Aga ühte ütlen ma siiski: näitekirjanikel on enamasti hoog sees kümme või viisteist aastat, mille jooksul kirjutamine käib libedalt ja uusi ideid voolab muudkui peale. Ei maksa oodata, et see jääbki nii. Väga vähesed näitekirjanikud muutuvad vananedes paremaks. Seega olen ma jõudnud kõhklusteni. Mul puudub järgmise näidendi idee.

Noh, ma võin sulle ennustada – sa kirjutad veel palju näidendeid.

[naerab] Oi kurja!

Aga see on ju vahva! Minu meelest peabki elus läbi käima etappe, kus senine sureb. Loomingulises mõttes on see nagu talvitumine. Ka sinu niinimetatud „jõulunäidend“ viitab tugevalt millegi uue sünnile.

Eks ole, meie ametis on teadmatust üks suuri eeliseid! Sul on mõningane arusaam,

milliseks kujuneb ehk sinu lähim aasta. Sest sa oled kellelegi midagi lubanud ja ka muidu arutanud. Pikem ettekujutus seevastu puudub. Kui sul tuleb mingi ideeraas ja sa kritseldad esimesi väikesi märkmeid, on vara hõisata. Ent avastus, et märkmeid hakkab kogunema päris palju... Vaat see hetk on kõige mõnusam.

Täismahus intervjuu: www.americantheatre.org

RAKVERE TEATER

Näitlejad – Liisa Aibel, Rainer Elhi, Margus Grosnõi, Jaune Kimmel, Ülle Lichtfeldt, Märten Matsu, Silja Miks, Madis Mäeorg, Tiina Mälberg, Tuuli Maarja Möller, Laura Niils, Anneli Rahkema, Peeter Rästas, Eduard Salmistu, Johannes Richard Sepping, Tarvo Sõmer ja Imre Üunapuu
Valgustajad – Martin Piir, Kerdo Vainer ja Roomet Villau
Helitehnikud – Peeter Pilv, Andres Raja ja Aivar Jürimets
Inspitsiendid – Katrin Kalamets, Aune Kuul ja Eili Neuhaus
Grimeerijad – Maret Kongi ja Veronika Rego
Kostümeerijad – Anne Joorits ja Kaja Kupp
Rätsepad – Anne Komp, Merli Matti ja Kaja Uustalu
Butafoor-dekoraator – Helen Padu
Puusepp – Aare Vilba
Lavatehnikud – Aimar Ehas, Reio Kiviberg, Riho Lillakas, Ottomar Sukko, Hendrik Vilde ja Mati Väljaots
Bussijuht – Tõnu Tammjärv
Lavastusala juht – Tiit Kalm
Lavastusala juhi abi – Maie Nurmoja
Juhi abi – Helle-Mall Niinemets
Korraldusjuht – Marika Tint
Turundusspetsialist – Evelin Rikma
Reklaamijuht – Kristo Kruusman
Müügiadministraator – Daisy Kull
Trupijuht – Getter Marii Kalvik
Etendusteenistuse juht – Indrek Apinis
Raamatupidajad – Tuuli Jaansen ja Merle Siirak
Arhivaar-spetsialist – Mari Vitskovski
IT-spetsialist – Aleksander Kikkas
Arvutigraafik – Peeter Rästas
Kirjandustoimetaja – Lauri Saaber
Dramaturg-lavastaja – Urmas Lennuk
Kino osakonnajuht – Brenda Pastimäe
Kino osakonnajuhi abi – Tuuli Puust
Kino teenindajad – Julia Gorjainov, Dagmar Kams, Olga Kikkas ja Laura Rosin
Kino abiteenindajad – Kadi Leen Aibel, Annaliis Alavere, Anastasia Nikultša ja Madleen Voigt
Teenindusjuht – Iris Tander
Teenindusjuhi abi – Marje Nurmepaju
Kohvikuteenindajad – Grete Alavere, Andželika Krikun, Elis Kukkk, Marjetta-Armanda Martsik, Leena Romov, Keed Sokolov ja Katrin Teichmann
Abiteenindajad – Epp Kaljos, Liivi Kasemets ja Siim Kroonmäe
Publikuteenindajad – Inge Kelk, Agnes Kink, Tiina Krutto, Urve Kukkk, Maarika Miilman, Marje Nurmepaju, Ülla Nõmmik, Helerin Obertun, Elsa Punapart, Elle Salusoo, Viive Vaab ja Pilve Volter
Kokad – Reet Kalde ja Liina Orgus
Abikokad – Kaili Kütt ja Evi Simson
Koristajad – Leena Freiberg, Nelli Hudik, Oksana Hurina ja Gulnara Kert
Majahoidja-hoovikoristaja – Taimi Tanning
Parkimiskorraldajad – Toomas Aettik ja Karl Alex Päären
Peakunstnik – Krista Aren
Loominguline juht – Peeter Raudsepp
Teatrijuht – Velvo Väli

Kavalehe koostas Lauri Saaber, kujundas Peeter Rästas.

estli
teatri
agentuur

Eesti Etendusasutuste Liit
Estonian Association of
Performing Arts Institutions

PILETIMAAILM

piletilevi

Hooaja suurtoetaja Audi Eesti

RAKVERELÜÜTL